

10.11.2022

YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA

Saarijärven kaupunki

Mia Rahinanti

Sisällys

1. Johdanto.....	3
2. Valvonnan tavoitteet.....	4
3. Ympäristöolosuhteet.....	4
3.2.Ympäristön tila.....	5
3.2. Vesihuolto.....	6
4. Valvontaa ohjaavat säädökset.....	7
5. Pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot.....	8
6. Valvottavat kohteet.....	9
7. Toimintojen riskinarviointi.....	11
8. Valvontaohjelman laatiminen.....	13
8.1. Valvontatoimenpiteet.....	14
8.2. Otannan käyttäminen.....	15
8.3. Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa.....	15
9. Ympäristölupien valvonta (YSL 27§).....	16
10. Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta.....	16
10.1. Ympäristönsuojelulain muutoksen myötä lupakynnyksen alapuolelle jääneet toiminnot 16	
10.2. Rekisteröitävät toiminnot YSL liite 2.....	16
10.3. Yleinen ilmoitusmenettely YSL 115 a §.....	17
10.4. Ilmoitus melua ja tärinää aiheuttavasta toiminnasta YSL 118 §.....	17
10.5. Ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta YSL 119 §.....	17
10.6. Ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta YSL 120 § ja 123 §.....	17
10.7. Määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi YSL 180 §.....	17
10.8. Haitan kärsijän ilmoituksesta vireille tulleet valvonta-asiat.....	17
10.9. Jätevesien käsittely.....	18

11.	Vesilain valvonta	18
12.	Jätelain valvonta	18
12.1	Jätelain 124 §:n mukaiset tarkastukset	19
13.	Muu lainsäädäntö.....	19
14.	Valvontaan käytettävissä olevat resurssit	20
15.	Viranomaisten välinen yhteistyö	20
15.1.	Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	22
15.2.	Ympäristöterveydenhuolto	22
15.3.	Rakennusvalvonta	22
15.4.	Pelastuslaitos	22
16.	Valvonnan toteuttaminen	22
17.	Luvanvaraiset ja rekisteröitävät laitokset	23
18.	Käytössä olevat tietojärjestelmät	23
19.	Tarkastusten maksullisuus	24
	Liitteet	24
	Valvontaohjelma 2023-2024	24

1. Johdanto

Saarijärven kaupungin lupalautakunta on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen- ja rakennusvalvontaviranomainen Saarijärven kaupungissa.

Ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 167 § ja 168 §:n mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja se perustuu ympäristöriskien arviointiin. Säännöllisen valvonnan järjestämiseksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen *valvontasuunnitelma*. Lakisääteinen valvontasuunnitelma koskee ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa. Halutessaan ympäristönsuojeluviranomainen voi koota myös muiden säädösten mukaiset valvontatehtävät samaan suunnitelmaan.

Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.

Valvontasuunnitelman lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava vuosittain *valvontaohjelma* ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen tarkemmasta säännöllisestä valvonnasta.

Yksityiskohtainen valvontaohjelma ei ole julkinen, mutta toiminnanharjoittajalla on oikeus saada tietää kohteensa valvontaluokka ja perusteet sen määräytymiselle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen määräaikaistarkastuksista ja muusta valvontaohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on toimia yleisenä valvontaviranomaisena ja tehdä yleisen edun valvontaa ympäristölainsäädännön mukaisesti. Merkittävässä asemassa valvonnassa on ympäristönsuojelun erityislakien mukaisten lupien ja päätösten valvonta. Lisäksi valvonta kohdistuu erityisesti ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla annettujen valtioneuvoston asetusten ja päätösten noudattamiseen. Valvontaohjelmaan kootaan tiedot valvottavista kohteista ja määritellään ympäristöriskien arvioinnin perusteella laitospohjaiset määräaikaistarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet. Ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja on valvottava säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Valvontaohjelma tehdään vuosittain ja pidetään jatkuvasti ajan tasalla mm. päivittämällä uudet ja poistuvat laitokset ohjelmaan.

Tähän ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaan on kirjattu ympäristölupalaitosten ja rekisteröitävien toimintojen tarkastusten ja muiden säännöllisten valvontatoimenpiteiden perusteet. Suunnitelma kattaa myös muiden ympäristöriskiä aiheuttavien toimintojen valvonnan ja valvontaan liittyvän toiminnan suunnittelun, joissa valvontaviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Valvontaohjelmassa on mukana myös jätelain mukaiset valvontakohteet.

Valvontaohjelmassa voidaan käyttää riskiarvioinnin lisäksi otantamenettelyä. Otantamenettelyä käytetään jätehuollon, jätevesijärjestelmien ja maatalouden valvontakohteissa. Otanta tehdään riskiperusteisesti. Muutoin valvontaohjelman mukaiset kohteet tarkastetaan järjestelmällisesti niille määritellyn tarkastustiheyden mukaan. Tarkastustiheyttä määriteltäessä on otettu huomioon toimialakohtaisen ja laitospohjaisen riskinarvioinnin tulokset.

Saarijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelma on rajattu koskemaan pääasiassa ympäristönsuojelulain mukaista valvontaa. Lisäksi valvonnan kohteena on jätelain mukaisia toimintoja. Valvontasuunnitelma on tehty vuosille 2023 – 2027, jatkossa suunnitelma tarkastetaan 4 vuoden välein lupalautakunnan toimikauden alussa. Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja.

2. Valvonnan tavoitteet

Tavoitteena on järjestää valvonta siten, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Ympäristölupapalveluisten laitosten valvonnan tavoitteena on huolehtia siitä, että toiminta on ympäristönsuojelulain ja ympäristölupapäätöksen mukaista.

Valvontatoimenpiteet, kuten tarkastukset ja raporttien läpikäyminen tulee suorittaa huolellisesti ja tasapuolisesti. Valvonnan toteuttaa kaupungin ympäristönsuojelun viranhaltija, ympäristösihteeri.

Tarkastustoiminnan säännöllisyys perustuu valvontasuunnitelmaan ja –ohjelmaan. Suunnitelmallisen valvonnan kautta saavutetaan riittävä, ennalta määritelty tarkastustiheys toiminnoille sekä varmistetaan toiminnanharjoittajien kesken tasaveroinen tarkastuskäytäntö. Laitoskohtainen määräaikaistarkastusten sekä muiden valvontatoimenpiteiden tarpeellisuus ja aikataulu määritellään toiminnasta ympäristölle ja terveydelle aiheutuvan riskin perusteella. Valvonnan tavoitteena on varmistaa lainsäädännön ja lupaehtojen noudattaminen ja sitä kautta ennalta ehkäistä ympäristöhaittoja. Säännöllinen valvonta myös lisää, ja toivottavasti parantaa, toiminnanharjoittajan ja viranomaisen välistä yhteistyötä.

Tehokkuus syntyy siitä, että valvonta kohdistetaan riskien arvioinnin perusteella haitallisimpiin ja suurimman riskin kohteisiin. Tehokkuuteen pyritään myös priorisoimalla kohteita tarvittaessa sekä välttämällä eri viranomaisten kesken päällekkäistä valvontaa. Laitosten määräaikaistarkastustiheyttä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon muiden viranomaisten suorittama valvonta, silloin kun se on osittain tai kokonaan päällekkäistä ympäristölupavalvonnan kanssa.

Suunnitelmallinen valvonta on maksullista, joten valvontaohjelma laaditaan siten, että tarkastustoimenpiteet on määritelty johdonmukaisesti ja eri toimijoiden välillä tasapuolisesti toiminnasta aiheutuvien riskien perusteella ja, että turhaa päällekkäisyyttä vältetään.

3. Ympäristöolosuhteet

3.1. Yhdyskuntarakenne

Saarijärven kaupungissa asuu noin 9 234 asukasta (31.7.2020). Väkiluku on viimevuosina ollut laskujohteinen. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2015 asukasluku on ollut 9915 ja 2010 asukasluku on ollut 10 580. Tilastokeskuksen mukaan Saarijärven väkiennuste vuonna 2030 on 8 575 henkilöä.

Saarijärvellä on kaupunkikeskuksen lisäksi Pylkönmäen keskustaajama. Saarijärven kunta on jaettu 22 kylään. Kyläkeskuksia on: Häkkillä, Hännilä, Kalmari, Kekkilä, Kolkanlahti, Konttimäki, Kukko, Kuoppala, Lannevesi, Hoikankylä, Lehtola, Leuhu, Linna, Mahlu, Mulikka, Paajala, Pajupuro, Palomäki, Pyhähäkki, Pylkönmäki, Rahkola, Ranta-Hännilä ja Tarvaala. Näistä Ranta-Hännilä, Leuhu, Rahkola ja Pylkönmäki muodostavat Saarijärven keskustan. Linnan, Lanneveden, Mahlun, Kalmarin, Kolkanlahden, Peltokylän, Pajupuron, Rahkolan kylätaajamat, sekä Saarijärven keskustan osa-alue, sijoittuvat osittain 1.luokan pohjavesialueille.

Saarijärven kaupungin alueen läpi kulkee neljä maantietä: Kokkola – Lappeenranta välinen 13-tie, Jyväskylän – Saarijärven tie 63, Saarijärvi –Kannonkoski tie 648, Saarijärvi – Ähtäri tie 633. Lisäksi

alueella kulkee seututeitä ja tätä pienempiä teitä. Liikenne aiheuttaa osaltaan ympäristöriskin alueelle mahdollisissa onnettomuustilanteissa. Erityisesti 13- tie kulkee suurelta osin 1.luokan pohjavesialueiden halki.

Saarijärvi kuuluu osakkaana kunnalliseen Sammakkokankaan jäteyhtiöön. Jätekuljetusjärjestelmänä on kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Jätekuljetukset kilpailuttaa jäteyhtiö jätekuljetusalueittain viiden vuoden välein. Jätteet kuljetetaan Sammakkokankaan jätekeskukseen, josta sekajätteet toimitetaan pääosin Leppävirralle Riikinvoiman ekovoimalaitokseen poltettavaksi energia- ja sähköntuotantoon. Saarijärven keskustaaamassa on lisäksi Kierrätyskeskus, jonne voi viedä kierrätyskelpoisia kotitalouden tuotteita, sekä Kiepura Oy (Visiosäätiö) , jossa kerätään sähkö- ja elektroniikkajätettä.

3.2.Ympäristön tila

Saarijärven kaupungin alue on laaja ja monimuotoinen. Saarijärvi on pinta-alaltaan 1 422,72 km², josta maa-alaa on 1 251,72 km² ja 171,00 km² vesistöjä. Lukuisat järvet ovat alueen suurin erityispiirre. Maaperää peittää lähes kaikkialla moreeniavaippa, minkä vuoksi alueelle tyypillisiä ovat karuhkot metsämaat. Soita on Keski-Suomalaisittain paljon ja pellot on useimmiten raivattu moreeni- ja turvemaille. Saarijärvi kuuluu keskiboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen. Saarijärvi sijoittuu Saarijärven reittivesistön ympärille. Saarijärven reitin vesistö laskee Päijänteen kautta Kymijoen vesistöön. Saarijärven vesistöreitien vesistöjen tila on luokiteltu tyydyttäväksi. Järviä yhdistävät monet purot, joet ja kosket. Tyypillistä on myös harjujen kuoppiin syntyneet pienet lammet. Maasto on kumpuilevaa ja suhteelliset korkeuserot ovat suuret.

Saarijärven keskustaaaman halkaisee harju, jonka suunta on kaakosta luoteeseen. Harjuun liittyy sen reuna-alueilla laajoja harjasta huuhtoutuneita hietaisia alueita. Saarijärven harju kuuluu Kyyjärveltä alkavaan ja katkonaisena Jyväskylän poikittaisharjuun liittyvään harjumuodostumaan.

Saarijärvellä on 8 turvetuotantoaluetta, joiden vesiensuojelutoimenpiteiden toimivuutta tarkkaillaan, mutta ympäristövaikutuksia toiminnoista silti on nähtävissä alapuolisissa vesistöissä. Turvetuotantoalueiden ympäristölupamääräysten valvonta kuuluu Keski-Suomen ELY-keskukselle, mutta Saarijärven kaupungin ympäristövalvonta osallistuu osaltaan jälkivalvontaan tarpeen vaatiessa. Vesistöt ovat paikoin pienialaisia, matalia ja reheviä. Osa vesistöistä on kuitenkin suurehkoja, kuten Saarijärvi, Pyhäjärvi, Summanen, Karankajärvi, Kalmarinselkä ja Lannevesi.

Keskeisimpiä maankäyttöalueita ovat Saarijärven keskusta-alueen lisäksi Pylkönmäen, Kolkkanlahden, Kalmarin, Lanneveden alueet. Asutuksen lisäksi mm. Pylkönmäellä, Kolkkanlahdessa ja Kalmarissa on mm. yritys- ja maa-ainesten ottotoimintaa. Saarijärven taajama-alueella on erilaista yritys- ja teollisuustoimintaa.

Kunnassa on luokiteltuja pohjavesialueita 23. Saarijärven pohjavesialueiden suojelusuunnitelma on päivitetty vuonna 2021. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaan tehdään toimenpideohjelma, jonka mukaan suoritetaan pohjavesien suojelua edistäviä toimia. Toimenpideohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttajiksi perustetaan työryhmä. Suojelusuunnitelman toimenpideohjelma päivitetään vuosittain.

Keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit liittyvät pinta- ja pohjavesiin sekä taajama-alueiden toimintojen osalta viihtyisyyden vähenemisen. Haja-asutusalueilla saattaa paikallisesti ajoittain esiintyä ympäristön roskaantumista ja/tai ympäristön pilaantumisen vaaran tai terveyshaitan aiheutumista yksittäisistä toiminnoista.

Saarijärvellä on runsaasti maa- ja metsätaloutta. Maidontuotanto ja metsätalous ovat tärkeitä elinkeinoja. Maatalous on elinvoimaista. Saarijärvellä sijaitsee useampi suuri karjatila, joiden päätuotantosuuntana on lypsykarjatalous tai lihantuotanto (emolehmätilat). Tärkeimpiä teollisuuden aloja ovat sairaalakäyttöön tehtävät muovituotteet, lämpöeristet tuotteet, metallituotteet ja

putkituotteet. Pienyritystoimintaa on runsaasti, joista osa on koneurakointia, korjaustoimintaa tai kuljetuspalvelutoimintaa. Haja-asutusalueella on runsaasti maa-ainesten ottoa. Tärkeimmät työssäkäyntialueet Saarijärven lisäksi ovat Jyväskylä, Karstula ja Äänekoski.

Luonnonsuojelualueita Saarijärvellä on useita kymmeniä, jotka sijoittuvat ympäri kuntaa. Natura 2000 alueita Saarijärvellä on 12. Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Saarijärvellä on Saarijärven-reitti, josta lähes koko vesireitti rantoineen kuuluu Naturaan ja rantojensuojeluohjelmaan. Reitin laajin luonnonsuojelualue on Riekkonkosken ympäristössä. Arvokas kallioalue on Julmatlammit (KAO090230) 52 ha, joka kuuluu osittain luonnon ja maisemansuojelualueeseen (YSA092045) ja kokonaisuutena Natura-verkoston (FI0900017).

Kansallispuistoista Pyhä-Häkki on pinta-alaltaan 13 km² ja Natura-alueen koko 20.4 km². Puisto on perustettu 1956. Puisto tunnetaan yhtenä Oulun eteläpuolisen Suomen huomattavampana ikimetsäalueena, jossa on mm. 400 vuotta vanhoja ikihonkia.

3.2. Vesihuolto

Saarijärven vedenhankinta perustuu pohjaveteen. Vesilaitokset ja vesiosuuskunnat saavat raakavetensä pohjavedestä. Saarijärven päävedenottamot sijaitsevat Ahvenlammen, Lanneveden, Mannilan, Syrjäharjun ja Voudinniemen 1-luokan pohjavesialueella. Muita toimivia vedenottoja ovat Saarijärven kaupungin omistama Mahlun kallioporakaivo, sekä paikallisten vesiosuuskuntien omistamat Läkäyksen kallioporakaivo ja Laihan kuilukaivo. Rillakankaan vedenottamot sijaitsevat Karstulan kunnan puolella. Kalmarin vesihuolto hoidetaan Rillakankaalta käsin. (Saarijärven pohjavesialueiden suojelusuunnitelma 2020)

Saarijärvellä on laajasti rakennettu vesihuoltoverkosto, joille suurimmalle osalle on vahvistettu toiminta-alueet. Toiminta-alueiden tilannetta kunnassa tullaan valvomaan Keski-Suomen ELY-keskuksen valvontasuunnitelman ja –ohjelman mukaisesti jatkossa.

Kunnan ollessa laaja, haja-asutusalueiden yksityiset jätevesijärjestelmät ovat kuitenkin merkittävä jätevesien puhdistusratkaisu. Jätevesihankkeen selvitysten mukaan Saarijärven alueella näyttäisi olevan jätevesiasetuksen vaatimukset täyttävät järjestelmät vain noin 50 % kiinteistöistä. Uusi jätevesiasetus tuli voimaan 3.4.2017, jossa tuli useita huojennuksia haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyvaatimuksiin. Tämän mukaan ennen 2004 valmistuneiden kiinteistöjen jätevesijärjestelmät tulee täyttää asetuksen perustason puhdistusvaatimukset 31.10.2019 mennessä ns. herkillä alueilla, joita ovat 100 m rannasta olevan vyöhykkeen sisällä sijaitsevat kiinteistöt, sekä pohjavesialueilla sijaitsevat kiinteistöt.

Puhdistusvaatimus on orgaanisen aineksen osalta 80 %, kokP 70 % ja kokN 30 % puhdistamattomaan jäteveeseen verrattuna. Saarijärven kaupungilla on voimassa olevat ympäristönsuojelumääräykset, joiden mukaan ranta- ja pohjavesialueilla on voimassa ohjeelliset (tiukennetut) puhdistusvaatimukset. Näissä jätevesijärjestelmien tulee täyttää orgaanisen aineksen osalta 90 %, kokP 85 % ja kokN 40 % puhdistusvaatimus. Muilla alueilla sijaitsevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmät tulee saada perustason puhdistustason vaatimukset täyttäväksi suurempien rakennushankkeiden yhteydessä. Uusien kiinteistöjen tulee täyttää vaatimustaso välittömästi. Ikävapautus on edelleen voimassa, eli asetuksen vaatimus ei koske ennen 9.3.1943 syntyneitä (ei koske vahvistettuja toiminta-alueita). Olemassa olevat jätevesijärjestelmät eivät kuitenkaan saa aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaraa. Mikäli pilaantumisen vaara on olemassa, voidaan vaatia jätevesijärjestelmän uusiminen mm. asetuksen siirtymäajasta tai iästä riippumatta välittömästi.

Asetuksen vaatimusten mukaisia jätevesijärjestelmiä tullaan tarkastamaan ja valvomaan resurssien mukaan, painoarvon kohdentuessa herkille alueille. Valvontaa tehostetaan siirtymäajan päätyttyä. Valvonta on otantaperusteista.

4. Valvontaa ohjaavat säädökset

Saarijärven kaupungin hallintosäännössä ympäristöviranomaisen toimivaltaan kuuluvat lupa- ja ilmoitusmenettelyt on delegoitu viranhaltijalle, jotka määräytyvät ympäristönsuojelun erityislainsäädännön perusteella. Lupa- ja ilmoitusmenettelyt ovat pääosin ns. ennakkovalvontaa, joskin valvontaan sisältyy myös jälkivalvonnan elementtejä. Ympäristönsuojelupalvelujen toimivaltaan kuuluu seuraavien lupa- ja ilmoitusasioiden käsittely:

Ympäristönsuojelulaki (YSL, 527/2014)

- ympäristölupa
- YSL 115 a §:n mukainen yleinen ilmoitus (ilmoituksenvaraiset toiminnot YSL liite 4)
- YSL 118 §:n mukainen ilmoitus (erityisen häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavat toiminnot)
- YSL 119 §:n mukainen ilmoitus (ilmoitus koeluontoisesta toiminnasta)
- YSL 120 §:n mukainen ilmoitus (ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta muussa kuin ympäristöluvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa)
- YSL 123 §:n mukainen ilmoitus (ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta luvanvaraisessa ja rekisteröitävässä toiminnassa)
- YSL 116 §:n mukaisesti rekisteröitävät toiminnot
  - VOC-laitokset
  - polttonesteiden jakeluasemat
  - pienet polttolaitokset
  - asfalttiasemat
- YSL 154-158 § jätevesiasiat
- poikkeamat ympäristönsuojelumääräyksistä YSL 202 §

Asetus maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta ns. nitraattiasetus (1250/2014)

Merenkulun ympäristönsuojelulaki (1672/2009)

- 9. luvun 4 § mukaiset huvivenesatamien ilmoitukset ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ja niiden jätehuoltosuunnitelmien hyväksyminen; jätehuoltosuunnitelmien voimassaoloilmoitukset

Jätelaki (JateL, 246/2011)

- ilmoitus jätehuoltorekisteriin jätteiden ammattimaisesta keräystoiminnasta (100 §)

Maa-ainelaki (MAL, 555/1981)

- maa-ainesten ottolupa
- maa-ainesten kotitarveotto

Vesilaki (VL, 587/2011)

- ojitusasiat
- talousveden ottamisen rajoittaminen

Vesihuoltolaki (VHL, 119/2001)

Laki vesihuoltolain muuttamisesta (681/2014)

- kiinteistöjen vapautusanomukset liittymisvelvollisuudesta (jos toiminta-alueet vahvistettu)

Maastoliikennelaki (MaastoliikenneL, 1710/1995)

- lupa harjoitukseen ja kilpailuihin
- moottorikelkkareittien hyväksyminen

Vesiliikennelaki (VesiliikenneL, 463/1996)

- lupa harjoitukseen ja kilpailuihin

Luonnonsuojelulaki (LSL, 1096/1996)

- luonnonmuistomerkkien perustaminen ja lakkauttaminen

Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta (764/2019)

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)

- Maisematyöluva 128 §

Saarijärven ympäristöviranomaisen valvoo edellä mainittuja lupa- ja ilmoituspäätöksiä.

Valvontatoimintaa ohjaavat lisäksi jälkivalvonnan piiriin kuuluvat säädökset (normiohjaus). Ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla on annettu lukuisa joukko valtioneuvoston asetuksia ja päätöksiä, joilla on täsmennetty ympäristönsuojelun vaatimustasoa mm. erilaisten päästöjen ja ympäristön tilan osalta. Osa valtioneuvoston asetuksista on sitovia. Erityisesti niihin voi kohdistua jälkivalvontaa.

Tärkeimpiä jälkivalvontaa koskevia valtioneuvoston säädöksiä ovat:

- teollisuus-VOC-asetus (64/2015)
- otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huoltoa koskeva asetus (452/2009)
- fluorattuja kasvihuonekaasuja koskeva F-kaasuasetus (517/2014)
- talousjätevesiasetus (157/2017)
- romuajoneuvoasetus (123/2015)
- asetus sähkö- ja elektroniikkaromusta (SER-asetus) (19/2014)
- asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa (MARA-asetus) (591/2006), tulossa MASA-asetus (2020?)
- jakeluasema-asetus (JANO) (444/2010)
  - YSL muutos (437/2017) --> uusi asetus voimaan 1.1.2020?
- asetus pienistä polttolaitoksista (PINO) (750/2013)
- asetus asfalttiasemista (ASFA) (846/2012)
- asetus kivenlouhimoista ja -murskaamoista (MURAU) (800/2010)
- jätelain valvonta ja rekisteröintisäädökset
- asetus jätteistä (978/2021) (kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuus)
- asetus keskisuurten energiatuotantoyksiköiden ja -laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista (PIPO) (1065/2017)

5. Pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot

Merkittävimpiä pilaantumisen vaaraa aiheuttavia toimintoja Saarijärvellä ovat yksityisten kiinteistöjen jätevesijärjestelmät, varikkotoiminta ja maa-ainesten ottotoiminta pohjavesialueilla. 1. luokan pohjavesialueella sijaitsee myös suurimmat teollisuusyritykset. Ahvenlammen, Lanneveden, Mannilan, Kalmarin ja Voudinniemen pohjavesialueille on keskittynyt myös tiivistä asutusta. Osalle asuinkiinteistöjä on rakennettu maalämpökaivot, joiden rakenne ja lämmönsiirtoneste muodostavat oman riskinsä pohjaveden laadulle. Yksityiset konekorjaamot ja koneiden varikkoalueet muodostavat jonkintasoisen riskin, toimintojen suunnitelmattomuuden, ajantasaisen ympäristö- ja jätelain mukaisen tiedon ja käytäntöjen puutteellisuuden takia. Roskaantuneet alueet eteenkin pohjavesialueilla muodostavat ajoittain maaperän ja pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Eläintiloja kunnassa on noin kolmekymmentä, joista kolme sijaitsee pohjavesialueilla. Hevostilojen lannan- ja jätevesien käsittelyjärjestelmät ovat ympäristönsuojelun

valvontakohteita, mutta Saarijärvellä hevostilojen koko tai sijainti ei ole ylittänyt ympäristölupa- tai ilmoituskynnystä.

Turvetuotantoalueita on tällä hetkellä kaksitoista. Tämän tyyppiset toimintojen ravinnepäästöt vesistöihin aiheuttavat vesistökuormitusta, joka tulee näkymään vesistön laadun heikkenemisenä. Saman tilanteen muodostavat suuret metsien ojitusalueet ja näistä johdettavat vedet. Turvetuotanto on ympäristöluvan varaista toimintaa, joiden ympäristöluvat käsittelee Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto ja valvonnasta vastaa Keski-Suomen ELY-keskus.

Saarijärvellä toimii kuusi jakeluasemaa, joista Saarijärven keskustaaajama-alueella sijaitsee viisi, joiden säiliöiden kunto, pintavesien keräysjärjestelmät ja öljynerotuskaivojen toimivuus-, rakennepoikkeavuudet asettavat maaperän pilaantumiskäytön. Pylkönmäellä ja Kolkanlahdessa sijaitsevien jakeluasemien toiminta on päättynyt, mutta polttoainesäilöt ovat edelleen maassa.

6. Valvottavat kohteet

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvia luvanvaraisia tai rekisteröityjä toimintoja on 54 kpl, näistä ympäristöluvitettuja on 46 kpl ja ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröityjä 8 kpl (tilanne 10.11.2022)..

Ympäristönsuojelun lainsäädännön muutosten myötä polttonesteen jakeluasemat on velvoitettu rekisteröimään toimintansa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään vuoteen 2020 mennessä. Näistä kaikki on jo rekisteröity. Kaikki jakeluasemat ovat mukana valvontaohjelman kohteissa.

Tyypillisimmät ympäristöluvitettut toimialat ovat eläinsuojat (38 kpl), (eläintiloja on Saarijärvellä 69 kpl) louhinta ja murskaus (10 kpl), sekä .Jätteen ammattimainen keräys (7 kpl). Pohjavesialueella sijaitsevia toimintoja, joilla ympäristölupa on 10 kpl. Maa-ainesten ottotoimintaa (maa-ainelupia) on pohjavesialueilla 18 kpl. Kohteiden määrä tarkistetaan vuosittain valvontaohjelman laatimisen yhteydessä.

Valtion ympäristölupaviranomaisen myöntämiä ympäristölupia on voimassa 7 kpl, näiden valvonta kuuluu ensisijaisesti Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Näistä luvista siirtyy kunnan valvontaan 2 kpl 1.1.2020. Ympäristötoimesta ympäristösihteeri tekee tarkastukset itsenäisesti tai osallistuu tarkastuksiin ja muuhun valvontaan yhteistyössä ELY:n kanssa.

Muissa, kuin luvanvaraisissa tai rekisteröidyissä kohteissa valvontaa suoritetaan riskikohteilla, kuten pohjavesialueilla sijaitseville toiminnoille tai ranta-alueilla sijaitsevilla kohteilla. Valvontakäyntejä tehdään myös toimialojen yrittäjien omasta pyynnöstä. Valvontakäyntejä tehdään lisäksi yleisövihjeiden kautta. Valvontaa suoritetaan mm. jätelain mukaisin perustein (roskaaminen) ja ympäristönsuojelulain 16 ja 17§:en perusteella. Valvontakäynnit maa-ainelain perusteella samalla sisältävät myös ympäristö- ja jätelainmukaista valvontaa.

Talulukko 1. Ympäristöluvanvaraiset toiminnot Saarijärvellä vuonna 2022.

Ympäristöluvan varaiset toiminnot	Kohteiden lukumäärä
Toiminta / laitos	
Metsäteollisuus	0
Metalliteollisuus	2

Energiantuotanto	1
Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttonesteiden varastointi tai käsittely	0
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	2
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maa-ainesten otto	10
Mineraalituotteiden valmistus	0
Mineraalivillatehdas	0
Kaivannaisjätteen jätealue	2
Turvetuotanto	8 (ELY)
Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely	0
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	0
Eläinsuojat	17
Kalankasvattamo	1
Liikenne	2
Jätteiden ammattimainen tai laitosmainen käsittely sekä jätevesien käsittely	7
Jätevesien käsittely	1 (ELY)
Ampumaradat	2
Ulkona sijaitseva moottoriurheilurata	3
Krematoriot	0
Kiinteä eläintarha tai huvipuisto	0
Autopurkaamo	1
Pysyvä, ulkona sijaitseva laitosmainen suihkupuhalluspaikka	0
Rekisteröitävät toiminnot	
toiminta/ yritys	
Energiantuotantoyksikkö	0

Asfalttiasemat	3
Polttonesteiden jakeluasema	6
Kemiallinen pesula	1
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta tai laitos	0
Jätteiden ammattimainen keräystoiminta	3
Yhteensä	64

7. Toimintojen riskinarviointi

Valvontasuunnitelmassa on kuvattava valvontaohjelman laadinnassa käytetyt riskinarvioinnin perusteet. Riski on ei-toivottu tapahtuma, jonka tarkkaa ajankohtaa tai seurauksia ei tiedetä varmuudella. Yleisesti ympäristöriskillä tarkoitetaan tapahtumaa, jonka seurauksena ympäristö voi pilaantua. Ympäristön pilaantumisella tarkoitetaan ihmisen toiminnasta peräisin olevaa päästöä, joka voi aiheuttaa ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan terveyshaittaa, haittaa luonnolle tai sen toiminnolle, luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista, ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä, ympäristön yleisen virkistyskäytön soveltuvuuden vähentymistä, vahinkoa tai haittaa omaisuudelle tai sen käytölle tai muun näihin rinnastettavan edun loukkauksen.

Valvottavien kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys perustuu riskinarviointiin. Riskinarviointi on tehty systemaattisesti ja siinä on huomioitu sekä toiminnasta että sijainnista aiheutuvat riskit. Riskillä tarkoitetaan toiminnasta aiheutuvaa ympäristön pilaantumisen vaaraa sekä päästöistä aiheutuvaa terveyshaittaa. Riskin merkittävyyteen vaikuttaa sen toteutumisen todennäköisyys ja siitä aiheutuvan pilaantumisen vakavuus. Riskinarvioinnissa tarkastellaan sellaisten häiriötilanteiden todennäköisyyttä, ja häiriöiden aikana syntyvien päästöjen seurauksia, joihin voidaan vaikuttaa ympäristönsuojeluviranomaisen käytössä olevin keinoin.

Valvontakohteiden riskinarviointi tehdään kolmivaiheisena

1. toimialakohtaiset ympäristöriskit
2. laitoskohtaiset ympäristöriskit
3. laitoskohtaisten ympäristöriskien merkittävyys, valvontaluokka

Riskinarviointi aloitettiin tunnistamalla toiminnoista aiheutuvat ympäristöriskit. Tunnistetut ja arvioinnissa käytetyt riskit olivat seuraavat: melu ja tärinä, päästö ilmaan, päästö viemäriin, pöly, päästö pintavesiin, haju, päästö pohjaveteen, roskaantuminen ja epäsiisteys sekä päästö maaperään.

Toimialakohtaisesti arvioitiin riskin olemassaolo ja pisteytettiin sen merkittävyys. Saadun riskipisteytyksen pohjalta toimialat sijoittuvat valvontaluokkiin. Valvontaluokituksen mukainen tarkastustiheys on joko vuosittain, kerran kolmessa vuodessa, kerran viidessä vuodessa tai kerran kahdeksassa vuodessa.

Toisessa vaiheessa tunnistetaan kunkin laitoksen yksilölliset riskit. Arvioinnissa huomioidaan laitoksen sijaintiriski (esim. vaikutukset pinta- ja pohjaveteen, häiriintyvät kohteet), toimintaan liittyvä riski (mm. toiminnan luonne ja laajuus, tilat ja laitteet, tuotantoon ja valmistukseen ja tuotteeseen liittyvät tekijät, kuljetukset ja varastointi) sekä valvontahistoria (tarkkailu, lupaehtojen

noudattaminen, aiemmin havaitut puutteet). Lisäksi voidaan huomioida ympäristöasioiden hallintajärjestelmät sekä muiden viranomaisten suorittama valvonta.

Toimialakohtaiset ympäristöriskien arviointi ja valvontaluokka ilmoitetaan valvontasuunnitelmassa, joka on julkinen asiakirja.

Laitoskohtaisesti arvioidaan tunnistettujen riskien merkittävyys. Arvioinnissa otetaan huomioon laitoksen sijaintiriski

- asutuksen/loma-asutuksen läheisyys
- vaikutuspiirissä olevat herkätkohteet (koulut, sairaalat, luonnonsuojelu- ja virkistysalueet)
- sijainti tärkeällä pohjavesialueella
- sijainti vesistön äärellä (ranta-alue, 100 m rantaviivasta)

Toimintaan liittyvät riskit

- toiminnan laajuus
- tilat ja laitteet
- kemikaalien varastointi
- valvontahistoria

Laitoskohtaisen arvioinnin perusteella muodostuu kunkin laitoksen lopullinen valvontaluokka, joka voi poiketa toimialakohtaisesta luokituksesta. Laitoskohtaiset riskit arvioidaan jokaisella määräaikaistarkastuksella uudelleen. *Laitoskohtainen lopullinen valvontaluokka on määriteltävä valvontaohjelmassa, joka ei ole julkinen asiakirja.*

Riskinarvioinnin perusteella määritellään laitoskohtainen tarkastustiheys ja muut valvontatoimet. Sadut valvontaluokat tarkastetaan vielä riskimatriisin avulla. Tällä voidaan huomioida riskin toteutumisen todennäköisyys ja tapahtuman seurauksena aiheutuvan pilaantumisen merkittävyys. Ympäristölle suuremman riskin aiheuttavaa toimintaa valvotaan tiheämmin.

Taulukko 2. Riskiluokkien kuvaus ja tarkastusvälit.

Riskiluokat	
Riskiluokk a I	"Ympäristöpäästöllä voi olla terveyteen ja ympäristön tilaan liittyviä merkittäviä seurauksia. Vaikutukset ovat pitkäaikaisia. Toimintaa on valvottava tiheästi, valvontakäynnit kerran vuodessa "
Riskiluokk a II	"Ympäristöpäästöllä voi olla viihtyvyyteen ja ympäristön tilaan liittyviä, kestoaltaan vaihtelevia seurauksia. Toimintaa on valvottava tavanomaisella tiheydellä, valvontakäynnit kerran kolmessa vuodessa "
Riskiluokk a III	"Ympäristöpäästöllä voi olla vähäisiä ja lyhytaikaisia vaikutuksia. Ei aiheuta ympäristön pilaantumista. Toimintaa valvottava tavanomaisella tiheydellä kerran viidessä vuodessa "
Riskiluokk a IV	"Ympäristöpäästöllä ei juurikaan vaikutusta ympäristöön. Toimintaa valvottava tavanomaista harvemmin, valvontakäynnit kerran kahdeksassa vuodessa "7-10v

Taulukko 3. Toimialakohtaisen ympäristöriskien arvioinnin valvontaluokat toimialoittain.

Toimiala (YSL liite 1)	Valvontaluokka	
2 g) metalliteollisuus	VL 2	
5 d) Jakeluasema	VL 2	Huom. Rekisteröinti 1.1.2020

6 a2) Orgaanisten liuottimien käyttö	VL1	Tai rekisteröitävä liite 2 6 a), mikäli org aineiden käyttö tätä vähäisempää
7 c) ja e) Kivenlouhimo ja murskaamo	VL 2	
7 d) Turvetuotanto	VL 1	AVI alle ja yli 10 ha (alle 5 kunta)
8 c) Mineraalivillatehdas	VL 2	
8 g) Betonitehdas	VL 1	rekisteröinti ellei pv alue
11 a) Eläinsuoja	VL 2	ilmoitusmenettely ellei pv alue
12 d)Moottoriurheilurata	VL 2	
Jätevesien käsittely 13 d)	VL 1 (AVI)	
13 f) jätteen ammattimainen keräily	VL2	
13 e) Kaivannaisjätteen jätealue	VL2	
13 f) Autopurkaamo	VL2	
14 a) Ampumarata	VL1	yli 10 000 laukausta/v, haulikkor.)
YSL liite 2		
Rekisteröity asfalttiasema	VL 2	
Rekisteröity jätteiden käsittely	VL 3	
Rekisteröity energiatuotantolaitos	VL1	väh 1 MW alle 50 MW rekisteröinti viim. 1.1.2030
Rekisteröitävä kemiallinen pesula	VL 3	
Rekisteröity jakeluasema	VL 3	

8. Valvontaohjelman laatiminen

Valvontaohjelma muodostuu laitosluettelosta, joka sisältää laitospäivittäisen, riskinarviointiin perustuvan suunnitelman kalenterivuoden aikana tehtävistä tarkastuksista ja mahdollisista muista suunnitelmallisista valvontatoimenpiteistä. Valvontaohjelma sisältää myös kuvauksen edellisen vuoden tavoitteiden toteutumisesta. Valvontaohjelma tehdään vuosittain ja se pidetään

jatkuvasti ajan tasalla mm. päivittämällä uudet ja poistuvat toiminnot. Ohjelman mukainen valvonta on maksullista.

Ympäristönsuojelulain mukaista valvontaohjelmaa laadittaessa ja valvontatoimenpiteitä aikataulutettaessa otetaan huomioon laitoksille aiemmin tehty valvonta. Ympäristönsuojelussa on ympäristöluvitettujen toimintojen valvontaa toteutettu, vaikka varsinaista lakisääteistä valvontaohjelmaa ei ole ollut ennen ympäristönsuojelulain uudistusta vuonna 2015.. Valvontaohjelman vuosittaisia tarkastuksia määriteltäessä pyritään toimialakohtaisesti priorisoimaan laitokset, joiden viimeisimmästä tarkastuksesta on pisin aika tai joiden riskiluokitus sitä edellyttää. Ohjelman laatimisessa huomioidaan myös valvontatoimenpiteiden riittävän tasainen jakautuminen eri vuosille, jotta valvontaresurssit riittävät suunnitellun valvonnan toteuttamiseen.

Ympäristötoimessa valmistellaan vuosittain seuraavan kalenterivuoden valvontaohjelma, lupalautakunta hyväksyy ohjelman ja valvoo sen toteutumista. Valvontaohjelman tekeminen on lakisääteinen velvoite, joten siitä ei tarvitse tehdä siitä erillistä hyväksymispäätöstä. Valvontaohjelmasta ja edellisen vuoden toteutumasta laaditaan vuosittain yhteenveto, joka viedään lupalautakunnalle tiedoksi. Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaa voidaan pitää ei-julkisena asiakirjana.

8.1. Valvontatoimenpiteet

Valvontaa toteutetaan ympäristöhallinnon antaman ympäristövalvonnan ohjeen (14.1.2015) periaatteiden mukaisesti. Tapauksissa, joissa todetaan laiminlyöntejä tai joudutaan käyttämään hallintopakkoa, sovelletaan julkaisussa "Ympäristönsuojelulain laillisuusvalvontaopas 2014" (Ympäristöhallinnon ohjeita 9/2014) esitettyjä ohjeita ja siinä kuvattuja menettelyjä.

Keskeisin valvonnan keino ovat riskinarvioinnin perusteella tehtävät suunnitelmalliset määräaikaistarkastukset paikan päällä laitoksessa. Tämän lisäksi tarkastuksia tehdään tarvittaessa esimerkiksi toiminnasta tehdyn ilmoituksen johdosta, toiminnan muuttuessa tai aiemmin havaittujen epäkohtien korjaamisen toteutukseksi.

Tarkastuksesta sovitaan etukäteen ja toiminnanharjoittajalle varataan mahdollisuus osallistua tarkastukseen. Tarkastuksella käydään läpi mm. laitoksen toiminta ja tilat, ympäristölupa siihen liittyvine määräyksineen, tarkkailutiedot, toiminnasta mahdollisesti tulleet valitukset ja niiden seurauksena suoritettavat toimenpiteet. Tarkastuksesta laaditaan tarkastusmuistio, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle. Suunnitelmallisella tarkastuksella havaittujen puutteiden seurantatarkastukset kuuluvat valvontaohjelman mukaiseen valvontaan.

Tarkastus suoritetaan pääsääntöisesti myös ympäristölupahakemuksen ja rekisteröinti-ilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Tarkastus voidaan tehdä hakemuksen vireillä ollessa tai uuden laitoksen rakentamisen tai käyttöönoton yhteydessä. Esimerkiksi jakeluasematoiminnan aiheuttamaan maaperän pilaantumisriskiin vaikuttaa keskeisesti se, miten virheettömästi maanalaiset suojaukset ja tiivistyskerrokset rakennetaan, jälkikäteen maanalaisen rakenteiden valvonta on lähes mahdotonta. Tällaista toimintaa on tärkeää valvoa rakentamisvaiheessa.

Lisäksi valvontaa toteutetaan tarkastamalla toiminnanharjoittajilta saadut laitosten vuosiraportit sekä mahdolliset muut lupamääräyksissä edellytetyt selvitykset tai seurantatulokset. Tarvittaessa toiminnanharjoittajalta pyydetään lisäselvityksiä. Ympäristölupapäätöksiin kirjattujen tarkkailumääräysten valvonta on tärkeää tarkkailun suorittamisen ja toiminnan vaikutusten seuraamiseksi. Tarkkailuraportteihin perustuen valvontaviranomainen voi päättää ympäristöluvan tarkkailumääräysten mahdollisesta muuttamisesta.

Lupa-, rekisteröinti- ja ilmoituspäätösten valvonnassa sekä normivalvonnassa on ympäristönsuojeluviranomaisella on käytettävissä seuraavia keinoja:

- tarkastuskäynnit ja neuvottelut
- esitettyjen selvitysten ja suunnitelmien hyväksyminen
- raportointien tarkastaminen
- tarkkailutulosten seuranta
- toimintaa koskevien lausuntojen antaminen
- toiminnanharjoittajille tehtävät kyselyt
- toimialakohtaiset selvitykset
- pakkokeinot
- yhteistyö muiden viranomaisten kanssa

8.2. Otannan käyttäminen

Tarkastuskohteiden valinnassa ei pääosin käytetä otantamenettelyä. Valvontaohjelman mukaiset kohteet tarkastetaan järjestelmällisesti niille määritellyn tarkastustiheyden mukaan. Tarkastustiheyttä määriteltäessä on otettu huomioon laitospäätösten tulokset ja näiden perusteella syntyvä laitoksen valvontaluokka. Valvontaluokka määrittelee tarkastustiheyden. Tarkastustiheys määräytyy kerran vuodessa tehtävästä valvonnasta (valvontaluokka I), kerran 3 vuodessa (valvontaluokka II), kerran 5 vuodessa (valvontaluokka III) ja kerran 8 vuodessa (valvontaluokka IV) tehtäviin tarkastuksiin. Otantaa voidaan käyttää jätevesijärjestelmien toimivuuden tarkastuksiin, ympäristöluvan ulkopuolisiin eläinsuojaihin ja autokorjaamoihin. Nämäkin otantaan perustuvat tarkastukset tehdään riskiarvioinnin perusteella, toiminnan tai sijaintinsa kautta korkeimman ympäristöriskin omaavat, tarkastetaan ensin.

8.3. Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Valvontaohjelma kattaa ennalta suunniteltavissa olevat valvontatoimenpiteet. Tämän lisäksi valvonnassa tulee varautua ennalta arvaamattomiin tilanteisiin, jotka edellyttävät tarkastusta tai asian muuta selvittämistä. Tällainen tarve voi syntyä esim. onnettomuuden tai haitasta tehdyn ilmoituksen johdosta, jos on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai muuta merkittävää ympäristön pilaantumista. Samoin menetellään, jos luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai muuta merkittävää ympäristön pilaantumista. Näissä tilanteissa tarkastus tai muu asian selvittäminen tehdään tapauskohtaisen tilannearvion perusteella ja toimenpiteisiin ryhdytään tarvittaessa välittömästi.

Valvontaviranomaisella on, havaittuaan lainvastaisen tilanteen, lakisääteinen velvollisuus tutkintapyyntöön tekemiseen esitutkintaviranomaiselle. Ilmoitus saadaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleisen edun ole katsottava vaativan syytteen nostamista.

Onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteiden käsittelystä ei ympäristönsuojelussa ole tehty erillistä ohjeistusta, tilanteet hoidetaan YSL 169 §:ä noudattaen. Valvonta-asia voi tulla YSL 186 §:n mukaisesti vireille myös muiden kuin valvontaviranomaisen aloitteesta.

Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta. Tällaisia tarkastuksia voi tulla esim. terveyshaittaa, vesistöjen tai pohjavesien pilaantumista koskevissa asioissa.

9. Ympäristölupien valvonta (YSL 27§)

Saarijärvellä ympäristölupavelvollisia toimintoja valvoo kaupungin ympäristöviranomainen ja Keski-Suomen ELY-keskus. Valvonnalla varmistetaan siitä, että luvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa ja luvassa laitokselle asetetut vaatimukset täyttyvät. Valvontaviranomaisen tehtävänä on reagoida laiminlyönteihin. Valvonnan tavoitteena on myös tiedottaa toiminnanharjoittajille tulossa olevista lainsäädännön muutoksista jo etukäteen, millä taataan toimintaedellytykset myös tulevaisuudessa.

Kunkin laitoksen tarkkailuohjelman mukaiset näytteenotot, analyysit ja mittaukset toiminnanharjoittaja tekee itse tai teettää ulkopuolisilla (erityisesti kun vaaditaan akkreditoitua näytteenottoa). Valvontaviranomainen valvoo, että toiminnanharjoittajan tekemä tarkkailu on riittävän laadukasta. Toiminnanharjoittajan tekemään tarkkailuun liittyy säännöllinen raportointi valvontaviranomaisille.

10. Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

Valvonnan tarkka etukäteissuunnittelu on mahdollista luvitettujen ja rekisteröityjen laitosten osalta, näiden toiminta tunnetaan ja niihin liittyvät ympäristövaikutukset ja valvontatarpeet ovat tiedossa. Tämän lisäksi tulee varautua yllättäen ilmenevien valvonta-asioiden hoitamiseen. Tällaisia ovat esim. lyhytaikaiset ilmoituksenvaraiset toiminnot, haitan kärsijän ilmoituksesta vireille tulevat asiat sekä häiriö- ja onnettomuustilanteet. Valvontaresurssia on varattava riittävästi myös ei-suunnitelmalliseen valvontaan, jotta yllättäen esille tulevat valvontatehtävät pystytään hoitamaan.

Tyypillisimmät ympäristönsuojelulain mukaiset valvontaa edellyttävät toiminnot:

10.1. *Ympäristönsuojelulain muutoksen myötä lupakynnyksen alapuolelle jääneet toiminnot*

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 ja 2 §:n muuttamisesta mukaisesti on muutettu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa käsiteltävät lupa-asiat (2 §) eläinsuojien, kalankasvatuksen lupakynnysten osalta suuremmiksi. Vuonna 2019 on tullut voimaan valtioneuvoston asetus ilmoituksenvaraisista eläinsuojista (138/2019), jossa uudet eläinsuojat tai ympäristöluvanmuutosta tarvitsevat eläinsuojat siirtyvät yleisen ilmoitusmenettelyn piiriin. Tilat, joilla on ollut aikaisemman lain mukaiset ympäristöluvat ja jotka ovat muutoksen myötä pudonneet ympäristöluvituksen ulkopuolelle (18 eläinsuojaa), tulee tarkastaa jatkossa muiden ympäristö- ja jätelain mukaisten perusteiden mukaisesti. Tarkastuksissa käytetään otantamenettelyä. Käytetään yksikertaista satunnaisotantaa, jolloin tulevaan tarkastusrupeamaan poimitaan yksittäiset laitokset satunnaisesti ja seuraavalla kerralla tarkastetaan ne, jotka ensimmäisellä tarkastuksella jäivät tarkastettavien laitosten ulkopuolelle.

10.2. *Rekisteröitävät toiminnot YSL liite 2*

Rekisteröitäviä toimintoja ovat ympäristönsuojelulain liitteessä 2 mainitut polttoaineteholtaan alle 50 MW:n energiantuotantolaitokset, nestemäisten polttoaineiden jakeluasemat, asfalttiasemat, kemialliset pesulat ja orgaanisia liuottimia käyttävät toiminnot sekä kiinteät betoniasemat ja betonituotetehtaat.

Ympäristönsuojelulain liitteessä 2 mainittu rekisteröitävä toiminta, jolla on voimassa oleva ympäristölupa, rekisteröidään silloin kun ympäristölupa raukeaa. Luvan raukeamisajankohta on määritelty ympäristönsuojelulain 231 §:ssä. Pääsääntöisesti lupa raukeaa silloin, kun toimintaa koskeva valtioneuvoston asetus tulee sovellettavaksi. Asfalttiasemien ympäristönsuojeluvaatimuksia koskeva asetus 846/2012 sekä keskisuurten energiantuotantoyksiköiden ja -laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksia koskeva asetus 1065/2017 ovat tulleet sovellettaviksi viimeistään 1.1.2018. Polttonesteiden jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksia koskeva asetus 444/2010 tulee

sovellettavaksi viimeistään 1.1.2020 ja betoniasemia ja betonituotetehtaita koskeva asetus 858/2018 viimeistään 1.1.2025. Valtioneuvoston asetus keskisuurten energiantuotantoyksiköiden ja -laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista (1065/2017). Asetusta sovelletaan polttoaineteholtaan vähintään 1 megawatin, mutta alle 5 megawatin olemassa olevaan energiantuotantoyksikköön, joka ei ole 2 §:n 7 kohdassa tarkoitettu pieni olemassa oleva energiantuotantoyksikkö, 1.1. 2030 alkaen.

10.3. Yleinen ilmoitusmenettely YSL 115 a §

Toiminnot, jotka ovat siirtyneet yleiseen ilmoitusmenettelyyn, valvotaan ympäristölupavelvollisten valvontasuunnitelman mukaisesti valvontaluokituksen perusteella.

10.4. Ilmoitus melua ja tärinää aiheuttavasta toiminnasta YSL 118 §

Meluilmoituksissa on usein kyse hyvin lyhytaikaisista toimenpiteistä (tilapäinen murskaus, louhinta, rakentaminen tai erilaiset ulkoilmatapahtumat) ja silloin valvontaviranomaisen mahdollisuudet puuttua tilanteeseen ovat rajallisia. Tarkastuksia tehdään toimintoihin, joiden päästöistä arvioidaan aiheutuvan haittaa. Meluilmoituksen mukaisissa päätöksissä on annettu ohjeet toimintojen suorittamiseen. Käytännössä pystytään lähinnä käyttämään kehotuksia tai erityisen merkittävän haitan ollessa kyseessä välittömiä hallintopakon keinoja (määräys, keskeyttäminen). Etenkin virka-ajan ulkopuolella myös poliisilla on mahdollisuus puuttua toimintaan.

10.5. Ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta YSL 119 §

Koetoiminnan tarkastustarpeen määrittämisessä otetaan huomioon koetoiminnan ajallinen kesto sekä toimintaan liittyvät ympäristöriskit. Koetoiminta pyritään tarkastamaan ainakin kerran toiminnan aikana.

10.6. Ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta YSL 120 § ja 123 §

Myös muiden kuin luvanvaraisten ja rekisteröitävien laitosten on tehtävä ilmoitus onnettomuudesta, toimintahäiriöstä tai muusta ennakoimattomasta tilanteesta, josta saattaa aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai poikkeuksellinen jätehuoltotilanne. Poikkeuksellinen tilanne vaatii usein tarkastuksen tekemistä tilanteen selvittämiseksi, jo ennen kuin ilmoituksen johdosta voidaan tehdä päätöstä. Myös päätöksen valvonta on tärkeää.

10.7. Määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi YSL 180 §

Ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys ei voi koskea luvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa. Annetun määräyksen noudattamista on tarpeen valvoa. Tarkastustiheys ja muiden valvontatoimien tarve arvioidaan toiminnan ja sen ympäristövaikutusten merkittävyyden perusteella.

10.8. Haitan kärsijän ilmoituksesta vireille tulleet valvonta-asiat

Ilmoitusta koskeva toiminta käydään tarkastamassa ja arvioidaan toiminnasta aiheutuva haitta ja tarvittavat toimenpiteet. Haitan poistamiseksi tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulu voidaan sopia tarkastuksella ja kirjata muistioon tai tarvittaessa toiminnanharjoittajalle annetaan kehotus

ryhtyä toimenpiteisiin. Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta. Tällaisia tarkastuksia voi tulla esim. terveyshaittaa koskevilla asioilla.

Annettujen ohjeiden ja määräysten toteutuminen varmistetaan seurantatarkastuksilla.

10.9. Jätevesien käsittely

Valtioneuvoston asetuksessa talousvesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (209/2011), jonka muutos (157/2017) on hyväksytty 16.3.2017 ja tullut voimaan 3.4.2017. Asetuksessa määrätään, että kiinteistöjen tuli täyttää asetuksen mukaiset vaatimukset 31.10.2019 mennessä. Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta 19/2017 on hyväksytty 13.1.2017 ja tullut voimaan 3.4.2017. Asetuksen mukaiset vaatimukset tulevat siirtymäajan jälkeen voimaan, jollei kiinteistölle ole haettu jatkoaikaa muutosten tekemiselle. Kiinteistöjä neuvotaan oikeista toimenpiteistä ja valvontatarkastuksia tehdään ensisijaisesti haitan kärsijän ilmoituksesta vireille tulleisiin kohteisiin. Resurssien mukaan valvontaa tehdään myös vesiensuojelullisesti herkille tai muille ympäristön pilaantumisen herkille alueille, myös pistokoeluonteinen valvonta on mahdollista.

11. Vesilain valvonta

Vesilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskukset. Valvontaviranomaisten toimivalta on pääosin vesilaissa jakamatonta. Vesilailla säännellään lähinnä vesien käyttöä, vesistöön rakentamista, uittoa, maa- ja metsätalouden kuivatusta, vesistön järjestelyä ja pohjaveden ottamista.

Vesilain mukaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä lupaa eikä niitä käsitellä ojitustoimituksessa. Edellytyksenä on, että erimielisyydet koskevat ojan tekemistä toisen maalle tai toisen yksityisen tien poikki, ojan suunnan muuttamista, veden johtamisesta toisen maalla olevaan ojaan tai puroon tai muu vastaava syy. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ratkaistavissa ojitusridoissa on vain kaksi osapuolta. Ojitusta koskevat asiat tulevat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen vireille yleensä asianosaisten kirjallisesta vireillepanosta.

12. Jätelain valvonta

Jätteen ammattimaisesta keräyksestä on jätelain (646/2011) mukaan tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (100 §). Lisäksi ympäristöluvanvaraisen jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan tulee esittää lupaviranomaiselle suunnitelma jätteen käsittelyn seurannan ja tarkkailun järjestämiseksi. Jätelain mukaiseen valvontaan kuuluu keräystoiminnan lisäksi mm. roskaantumisen ehkäiseminen ja jätehuollon asianmukaisen järjestämisen valvonta. Jätehuoltomääräysten ja jätelain mukaista valvontaa suoritetaan pääsääntöisesti kuntalaisten ilmoitusten perusteella.

Jätelain perusteella voidaan antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskeva yksittäinen määräys. Määräys voidaan antaa roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Viranomaisen on valvottava annettua määräystä. Valvontatarve määritetään tapauskohtaisesti.

Jätehuollon järjestämisessä, jätteistä terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran ja haitan ehkäisemisessä, sekä jätehuollon valvonnassa on sen lisäksi, mitä muualla on säädetty tai määrätty, noudatettava yleisiä jätehuoltomääräyksiä. Jätehuoltomääräysten valvonnassa valvontakohteita ovat mm. jätteiden keräys ja lajittelu, jätteiden kuljetus, jätteiden kompostointi sekä vaarallisten jätteiden keräys. Saarijärvellä on käytössä Sydän-Suomen jätelautakunnan laatimat jätehuoltomääräykset.

12.1 Jätelain 124 §:n mukaiset tarkastukset

Jätelain 124 § velvoittaa valvontaviranomaiset tarkastamaan määräajoin laitokset ja yritykset, joissa:

- 1) harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä;
- 2) syntyy vaarallista jätettä;
- 3) harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä;
- 4) toimitaan jätteen välittäjänä;
- 5) toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja

Jätteen kansainvälisiä siirtoja koskeva säännöllisen valvonnan velvoite on tullut voimaan 1.1.2016. Kunnan valvontaviranomaisen vastuulla on laatia riskinarviointiin perustuvat tarkastussuunnitelmat sellaisten kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvottavien kohteiden kuuluvien laitosten ja yritysten tarkastuksista, joiden toimintaan liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Valtioneuvoston asetus jätteistä (978/2021) on tuonut tiukennettuja vaatimuksia kirjanpito- ja tiedonantovelvoitteisiin. Jatkossa toiminnanharjoittajien tulee ilmoittaa YLVA-järjestelmään:

- 1) jätteen määrä;
- 2) jätenimike ja kuvaus jätelajista;
- 3) jätteen tyyppi;
- 4) toiminta, jossa jäte on syntynyt;
- 5) vaarallisesta jätteestä vaaraominaisuudet ja POP-jätteestä sen sisältämät pysyvät orgaaniset yhdisteet;
- 6) jätteen vastaanottajan ja kuljettajan tunnistetiedot, jätteen käsittelypaikka sekä jätteen käsittelytapa, jos jäte toimitetaan muualle käsiteltäväksi.

Ympäristöviranomaisen tulee tarkastaa nämä tiedot ja laatia YLVA-järjestelmään ko. tietojen keräyksiin raportointilomakkeet kullekin luvanvaraiselle toiminnanharjoittajalle.

13. Muu lainsäädäntö

Erityislainsäädännön kuten maasto- ja vesiliikenteen, vesihuoltolain, merenkulun ympäristönsuojelulain ja luonnonsuojelulain mukaan valvottavia kohteita on myös, ja niiden määrä vaihtelee vuosittain. Maastoliikennelain mukaisia jääratalupia on voimassa yksi ja tämän valvonta kuuluu pääasiassa poliisille. Ympäristönsuojeluun liittyvää valvontaa tehdään tarvittaessa jääradan ollessa käytössä. Saarijärvellä on säännöllistä jäärata-ajotoimintaa enemmänkin, joiden maastoliikennelain 30 §:n mukainen lupavaatimus kilpailuihin ja harjoituksiin tulee selvittää.

Luonnon- ja maisemansuojelua valvoo ELY-keskus. Kunnan ympäristönsuojelu-viranomainen edistää luonnon- ja maisemansuojelua tekemällä aloitteita, antamalla lausuntoja ja osallistumalla pyydettyä valvontatehtäviin. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättää myös luonnonsuojelulain 26 §:n mukaisesta yksityismaan luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta ja valvoo päätöksen toteutusta.

REACH-asetuksen mukaista kemikaalivalvontaa tehdään osana ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien laitosten ja toimintojen valvontaa ensisijaisesti kohteissa, joissa kemikaalien käyttö ja varastointi on merkittävää.

Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee muuta ympäristövalvontaa (esim. pilaantuneiden maiden kunnostusten valvonta yhdessä ELY-keskuksen kanssa) sekä edistää pohjavesien suojeleusuunnitelmien laatimista.

Maa-aineslain mukainen valvontaohjelma on erillinen asiakirja, valvontamaksujen ja valvontatiheyden erilaisuudesta johtuen. Maa-aineslupia valvotaan vuosittain tehtävillä valvontakäynnillä.

14. Valvontaan käytettävissä olevat resurssit

Ympäristönsuojelun henkilöstöön kuuluu ympäristösihteeri, joka hoitaa ympäristönsuojelun tehtäviä kokoaikaisesti (1 htv). Ympäristösihteerin työtehtäviin kuuluvat kaikki ympäristöviranomaisen toimivaltaan kuuluvat asiat. Lupalautakunnassa käsitellään hallintopakoon liittyvät asiat. Viranhaltijapäätökset (mm. lupa-asiat), ilmoitusten käsittelyt ja rekisteröinnit ovat ympäristösihteerin yksin päätettäviä (Saarijärven kaupungin hallintosääntö ja lupalautakunnan delgointipäätös 14.9.2020 § 10).

Ympäristötoimen käytettävissä olevista voimavaroista on mahdollista irrottaa vain osa nimenomaan suunnitelmallista valvontaa varten. Vireille tulevien lupahakemusten ja ilmoitusten käsittely, yleisöilmoitusten perusteella vireille tulevat valvonta-asiat sekä muut tehtävät vievät suurimman osan työajasta. Suunnitelman mukaiset tarkastukset saivat viedä korkeintaan 25–30 % valvojan resursseista (Ympäristönsuojelun hallintokysely 2017). Ympäristönsuojelun hallintokyselyssä 2017 tuli ilmi, että ympäristönsuojelun erityistehtävien (lupa- ja valvontatehtävien) määrä on lisääntynyt 12 % viranhaltijayksiköissä verrattuna vuoden 2013 kyselyyn. Näihin kuluva työaika on 50 - 64 % työajasta. Vuoden 2021 hallintokyselyssä erityistehtävien määrä on pysynyt suurin piirtein samassa, mutta yleis- ja muut tehtävät olivat kumpikin lisääntynyt noin 1 prosenttiyksiköllä. Lainmukaisiin yleistehäviin kului 20-36 % työajasta ja loput muihin tehtäviin, keskimäärin kymmenesosa ajasta. Vuonna 2020 kuntien ympäristönsuojeluun siirtyi lisää työtehtäviä, kun yleisen ilmoitusmenettelyn toimivaltarajojen muutoksen siirtymäaika päättyy ja ELY-keskusten valvomia laitoksia siirtyy kuntien valvontaan. Myös Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta (764/2019) tuli voimaan 1.9.2020, jolloin ympäristöviranomainen toimii kunnan yhteensovittavana viranomaisena toiminnoissa, joissa on tarve ympäristönsuojelullisten lupien lisäksi usealle eri luvulle.

Taulukko 3. Henkilötyövuodet ympäristönsuojelutehtävissä ja ympäristövalvontaan tarvittava ja käytettävissä oleva työaika.

Nimike	Työaika ympäristönsuojelun tehtävissä	Työaika valvontatehtävissä	Käytettävissä oleva työaika valvontatehtäviin
Ympäristösihteeri	1 htv	0,75 htv	0,25 htv

15. Viranomaisten välinen yhteistyö

Valvontaohjelman mukaisen valvonnan osalta viranomaisyhteistyö on vähäistä. Luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvonnassa toimivalta on selkeästi ympäristönsuojeluviranomaisella ja lupamääräyksissä sekä toimialakohtaisissa asetuksissa on huomioitu keskeiset ympäristövaikutukset.

Valvontayhteistyötä on enemmän ei-luvanvaraisten toimintojen ja valitusten valvonnassa. Näissä toimivalta tai toimintaa koskeva säädöspohja voi olla viranomaisten kesken enemmän päällekkäistä ja rajapinnat epäselvempiä.

Taulukko 4. Keskeisimmät yhteistyötahot valvontatoimenpiteissä.

Yhteistyöviranomaisen	Valvontakohteet
Kunnan rakennusvalvonta	rakennuslupahakemukset, hajajätevesisuunnitelmat, maalämpöjärjestelmät, ylijäämämaiden läjittäminen, roskaamiskohteet, hevostallit
Ympäristöterveydenhuolto	ympäristölupahakemukset, maatalouskohteet, tapahtumat, jossa elintarvikkeita, jätehuolto, talousveteen vaikuttavat toimet
Kunnan kaavoitus	kaavahankkeet, luontoselvitykset
Kunnan tekninen toimi	yleiset alueet, infran rakentaminen ja ylläpito, vesihuolto
Jätehuoltoviranomainen	jätelain kohteet, liittyminen jätehuoltoon, roskaaminen
Maaseututoimi	maatalouskohteet
Naapurikunnat	vaikutuksiltaan kunnan rajat ylittävät kohteet (melu, louhinta, turvesuot, ojitus)
ELY-keskus	ympäristöluvut, pilaantuneiden maiden puhdistaminen, onnettomuustilanteet, erityisasiantuntijatiedot
Aluehallintovirastot	Ympäristö- ja vesiluvat
Palo- ja pelastuslaitos	öljyntorjunta, öljysäiliöt, kemikaalikohteet, onnettomuudet
Evira	maatalouskohteet: lannoitus, eläinperäiset jätteet
Museovirasto	kulttuurimaisemakohteet, muinaisjäännökset
Tulli	tarkastuskäynnit, luvattomat kaatopaikat, kv-jätekuljetukset
SYKE	jätteiden siirrot, paikkatietoaineistojen käyttösopimukset

Viranomaiset, joiden kanssa tehdään säännöllistä yhteistyötä ympäristönsuojelulain valvonnassa sekä yhteistyömuodot pääpiirteissään on kuvattu seuraavassa:

15.1. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Valvontayhteistyötä tehdään myös pilaantuneiden maiden puhdistamisasioissa ja onnettomuustilanteissa. Tarvittaessa ELY:lta pyydetään lausunto maa-aines- ja ympäristölupahakemuksiin. Erityisosaamista vaativissa tapauksissa voidaan ELY:lta pyytää asiantuntija-apua.

15.2. Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollon kanssa voidaan tarvittaessa tehdä yhteinen tarkastus, mikäli toiminnasta epäillään aiheutuvan myös terveystahetta. Pohjoisen Keski-Suomen Ympäristötoimesta pyydetään lausunto ympäristölupahakemuksiin ja maa-aineslupahakemuksiin (yhteiskäsittelyt ja pv-alueelle sijoittuvat kohteet). Maatalouskohteet, tapahtumat, joissa elintarvikkeita tai suuret tapahtumat, joissa mm. Wc-tiloille vaatimuksia. Talousveden laatuun vaikuttavat toiminnot. Myös melumittausten tekemisissä on pyydetty ympäristöterveystarkastajan ammattitaitoa, sillä hän on perehtynyt melumittauksiin ja omaa tarvittavat laitteet.

15.3. Rakennusvalvonta

Luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan rakennuslupahakemuksiin annetaan pyydettäessä ympäristönsuojelun kommentit/lausunnot. Lupavaiheen yhteistyöllä voidaan varmistaa ympäristönsuojeluvaatimusten huomioiminen jo laitosta rakennettaessa ja se, että tarvittavat YSL ja MRL mukaiset luvat on haettu. Lisäksi yhteistyötä tehdään mm. jätevesijärjestelmien rakentamista ja ylijäämämaiden läjittämistä koskien. Roskaamiskohteiden valvonnassa erityisesti, jos alue asemakaava-alueella. Hevostallien valvonta, mikäli koskee rakenteita (siirtotallit, lantalat, jätevesien johtaminen, tarhat). Maalämpökaivojen sijoittaminen. Maisematyölupapäätökset (MRL 128 §) on delegoitu Saarijärvellä ympäristösihteerin tehtäväksi.

15.4. Pelastuslaitos

Onnettomuuksissa, joista voi koitua ympäristön pilaantumisvaara, pelastuslaitos ottaa yhteyttä ympäristösihteerin heti onnettomuuden alkuvaiheessa. Ympäristövalvonnassa ei ole kuitenkaan lainmukaista varallaolovelvoitetta, joten työajan ulkopuoliset onnettomuustilanteiden hoidot menee tarvittaessa Keski-Suomen ELY-keskuksen onnettomuusvastaavalle. Onnettomuustilanteissa harkitaan tapauskohtaisesti tarvittavat valvonta- ja jälkiseuranta toimenpiteet. Yleisimpiä valvontayhteistyökohteita ovat öljyntorjunta, öljysäiliöt, kemikaalikohteet.

16. Valvonnan toteuttaminen

Ympäristönsuojelulaissa tarkoitettulla valvonta- ja lupaviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus valvontaa varten muun muassa saada tarpeellisia tietoja toiminnanharjoittajalta, kulkea toisen alueella, tehdä tarkastuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä, päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan sekä tarkkailla toiminnan ympäristövaikutuksia (YSL 172 §). Valvontatyö koostuu pääsääntöisesti tarkastusten suorittamisesta, raporttien tarkistamisesta, selvitysten ja suunnitelmien hyväksymisestä, projektiluonteisesta valvonnasta sekä valituksiin ja akuutteihin tilanteisiin reagoimisesta.

17. Luvanvaraiset ja rekisteröitävät laitokset

Ympäristönsuojeluviranomaisen rekisteröitävät toiminnot kuuluvat säännöllisen valvonnan piiriin. Rekisteröitävien laitosten valvonta jakautuu toiminnan asetuksen mukaisuuden valvontaan, määräaikaistarkastuksiin ja toimitettujen seurantatietojen tarkastukseen.

Rekisteröintimenettelyssä viranomaisen tarkastaa, että toiminnanharjoittaja on toimittanut kaikki valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Rekisteröinti tehdään, kun kaikki asetuksen mukaiset selvitykset on toimitettu. Rekisteröinti kirjataan, vaikka toiminta ei täyttäisi asetuksen vaatimuksia. Viranomaisen on käynnistettävä valvontamenettely heti, jos rekisteröintiä varten saamiensa selvitysten perusteella voidaan todeta, ettei toiminta ole asetuksen mukaista. Toiminta saatetaan asetuksen mukaiseksi käyttäen normaalia hallintopakkomennettelyä.

Määräaikaistarkastuksilla tai toiminnan seurantatiedoissa havaitut puutteet on myös käsiteltävä normaaleja valvontamenettelyjä hyödyntäen kehittämällä, määräämällä ja tehostamalla määräystä uhkasakolla.

Ympäristönsuojelulain 174 §:n mukaan määräaikaistarkastuksessa ja muussa valvonnallisessa tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Tarkastuksessa asianosaisena, jota asia välittömästi koskee, pidetään tarkastuksen kohteena olevan toiminnan harjoittajaa tai muuta tarkastettavan kohteen, tuotteen, tilan tai alueen haltijaa.

Hallintolain mukaan viranomaisen on ilmoitettava tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jollei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteutumista. Asianosaisella on oikeus olla läsnä tarkastuksessa sekä esittää mielipiteensä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyen. Tarkastuksella asianosaiselle on, kerrottava tarkastuksen tavoitteista, sen suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä. Tarkastus on suoritettava aiheuttamatta tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa.

Tarkastaja laatii tarkastuksesta kirjallisen tarkastuskertomuksen, josta käy ilmi tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Tarkastuskertomus annetaan tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle.

Tarkastusten avuksi voidaan laatia muistilista tarkastuksen helpottamiseksi.

Pääsääntöisesti kohteissa tarkastetaan:

- Lupamääräysten noudattaminen
- Toiminnassa tapahtuneet muutokset
- Lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden muutokset
- Toimialakohtaiset erityispiirteet (esim. eläinsuojat: lannankäsittely ja varastointi, polttoaineiden varastointi, jätevesien käsittely)

18. Käytössä olevat tietojärjestelmät

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröidyt toiminnot ja ilmoitukset merkitään keskitettyyn ympäristönsuojelun tietojärjestelmän valvontaosioon YLVA-järjestelmään. Ympäristösihteeri laatii ja pitää yllä ympäristösihteerin rekisteriä voimassa olevista ympäristö- ja maa-ainesluvista. Tästä on laadittu rekisteriseloste.

Valtiovallinnon järjestelmiä ovat Matti-järjestelmä, joka sisältyy Maaperän tilan rajapintapalveluun. Tämän käytöstä on tehty sopimus Suomen Ympäristökeskuksen kanssa. Maa-ainesten lupa- ja ottomäärä tiedot löytyvät NOTTO-tietokannasta. Avoin ympäristöpaikkatietopalvelu, josta yksi on mm. Herttajärjestelmän OIVA-palvelu on ympäristönsuojelussa käytössä.

Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelman tehtävänä on luova sähköisten palveluiden infrastruktuuri. Koko Suomessa otetaan käyttöön Suomi.fi-palvelu. Palvelussa kansalainen voi myös viestiä turvallisesti viranomaisten kanssa ja vastaanottaa ja lähettää asiakirjoja.

Tarkoituksena on myös tuottaa myöhemmin täysin uusia palveluja, esimerkiksi mahdollisuus seurata omien tietojen käyttöä viranomaistoiminnassa ja valvoa tietojen asianmukaista käyttöä. Luvat- ja valvonta-ohjelma on otettu kansallisesti käyttöön. Rekisterien käytöstä on tietosuoja- ja rekisteröintiselosteet tehty. Näitä tulee päivittää tarvittaessa.

19. Tarkastusten maksullisuus

Valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta sekä tarkastuksista, jotka ovat tarpeen ympäristönsuojelulain (527/2014) 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi peritään maksu Saarijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaisesti.

Ympäristönsuojeluviranomaisen maksut perustuvat määräaikaistarkastuksen ja hallintopakon valvonnan keskimääräiseen omakustannusarvoon. Mikroyrityksiltä perittävässä maksuissa huomioidaan toiminnan laajuus ja luonne ja lisäksi jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa. Kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen asian käsittelyn omakustannusarvo on 58 € tunnilta (vuoden 2020 taksa), mutta ympäristölupataksan päivityksessä on esitetty uudeksi omakustannusarvoksi 60 €. Taksa on esitetty tulevan voimaan 1.1.2023.

Liitteet

Valvontaohjelma 2023-2024